

นว
6
2535
ฉ.1

ที่ระลึกในโอกาส

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดอนุสาวรีย์พระรูป
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

ณ ศาลจังหวัดนครสวรรค์
วันจันทร์ที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕

นว
6
2535
ฉ.1

เลขทะเบียน	926
หรือ	
เลขหมู่	๕๙๕ ค.๑
หรือ	
วันที่	29 ก.ค. 2535

ที่ระลึกในวโรกาส

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดอนุสาวรีย์พระรูป
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

ณ ศาลจังหวัดนครสวรรค์
วันจันทร์ที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕

“...หน้าที่ของผู้พิพากษาก็ถือว่าฝ่ายไหนควรจะได้รับคามยุติธรรมอย่างไร อันนี้เป็นหน้าที่โดยตรง โดยมากก็ต้องปฏิบัติในโรงศาล ก็จะต้องใช้ความรู้ในทางกฎหมายมาพิจารณาว่า วิธีการต่างๆ ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง คนไหนเป็นฝ่ายถูก คนไหนเป็นฝ่ายผิด คนไหนปฏิบัติตนเป็นกนดี่หรือไม่ อันนี้เป็นหลักของอาชีพการงานของท่านและเพื่อให้บรรลุผลในอาชีพของท่าน จึงต้องมีความรู้

นอกจากความรู้เกี่ยวข้องกับคำรา บทบัญญัติและกฎหมาย จะต้องมีความรู้เกี่ยวข้องกับชีวิตทั่วไป อันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ ความจริงคนแต่ละคนก็เชื่อได้ว่าไม่ปรารถนาที่จะหาความทุกข์ แต่บางทีเพราะเหตุว่าต้องการที่จะหาความสุขนั่นเอง จึงหาทางที่อาจจะผิดไม่ถูกต้องตามเรื่องของศีลธรรม หรืออาจจะเป็นการเบียดเบียนผู้อื่นได้ แต่ที่เขาปฏิบัตินั้นเขานึกว่าเขาทำหาความสุข แท้จริงหาความทุกข์ใส่ตัว แต่การปฏิบัติเช่นนั้นต้องมีเหตุผล คือเหตุผลในใจของเขา จึงได้กระทำออกมาเช่นนั้น ฉะนั้นผู้พิพากษาจึงต้องรู้จักชีวิตและเหตุผล ทำไมผู้ที่ปฏิบัติที่คิดว่าผิดนั้น เขาจึงต้องทำความผิดด้วยเหตุผลใด จึงจะเข้าใจว่าควรที่จะตัดสินอย่างไร...”

พระบรมราชาบาท

พระราชทานแก่คณะผู้พิพากษาประจำกระทรวง
ในโอกาสเข้าเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันอังคารที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๒๒

“คนเราควรจะให้
การจะกินพอประมาณ
การช่วยเหลือคนอื่น
การจะรับใช้

แต่ไม่การจะขออะไรจากคนอื่น
ไม่การจะมากเกินไป ถึงกับต้องกาง
ไม้โซ่เหยียนย้า
ไม่การคิดเป็นนายคน”

ประธานศาลฎีกา

เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณ ศาลจังหวัดนครสวรรค์ในครั้งนี้ นับเป็นสิริมงคลแก่ศาลยุติธรรมเป็นอย่างยิ่ง

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้ทรงปรับปรุงระเบียบการศาลยุติธรรมให้ทันสมัยเป็นที่ยอมรับของนานาชาติและประเทศ ทรงตั้งโรงเรียนกฎหมายและให้มีการสอบเนติบัณฑิตไทย ตลอดจนทรงชำระรวบรวมกฎหมายต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพบ้านเมือง จึงทรงมีพระคุณล้นพ้นต่อวงการกฎหมายและศาลยุติธรรมของประเทศไทย

การที่คณะผู้พิพากษา ข้าราชการศาลจังหวัดนครสวรรค์และประชาชนชาวจังหวัดนครสวรรค์ได้ร่วมกันสร้างพระอนุสาวรีย์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ขึ้นนี้ นอกจากจะเป็นการสร้างการรำลึกเพื่อเป็นที่เคารพสักการะแล้ว ยังเป็นการสร้างเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้นักกฎหมายและประชาชนทั้งปวงได้รำลึกถึงคุณงามความดีที่พระองค์ท่านทรงประกอบไว้และนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตสืบไป

(นายสวัสดิ์ โชติพานิช)

ประธานศาลฎีกา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงมีพระคุณต่อศาลสถิตยุติธรรมและวงการกฎหมายไทยโดยทรงปรับปรุงระเบียบการศาลจากระบบเก่ามาสู่ระบบใหม่ เป็นมาตรฐานมาจนถึงปัจจุบันสมัย และทรงริเริ่มตั้งโรงเรียนกฎหมาย ทรงชำระ รวบรวม และทำคำอธิบายประมวล

กฎหมายและพระราชบัญญัติต่าง ๆ นับเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นอันมากประการ จนได้รับการยกย่องให้เป็น “พระบิดาแห่งกฎหมายไทย” ปุชนิยบุคคลที่ควรยกย่องแก่การสรรเสริญยิ่ง

การที่ “ศาลจังหวัดนครสวรรค์” ได้ร่วมแรงร่วมใจกันจัดสร้างอนุสาวรีย์พระบรมรูปกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ประดิษฐานไว้หน้าอาคารที่ทำการศาล ให้เป็นที่เชิดชูสง่างามเป็นอนุสรณ์ เพื่อจกได้เป็นที่เคารพสักการะถวายพระเกียรติและน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ของพระองค์ท่านแก่ชนรุ่นหลังสืบไป

ในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานประกอบพิธีเปิดพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณ ศาลนี้ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก โปรดอำนวยการให้ท่านผู้พิพากษาและข้าราชการทุกท่าน เจริญด้วยจตุรพิธพรชัยและสำเร็จในสิ่งอันพึงปรารถนาทุกประการ เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ความยุติธรรม ดำเนินตามรอยพระบาทของพระองค์ท่านสืบไป

(นายสวัสดิ์ คำประกอบ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ปลัดกระทรวงยุติธรรม

“ศาล” เป็นสถาบันที่เป็นสัญลักษณ์แห่งความยุติธรรม ความ
เป็นกลาง และเป็นที่ยึดเหนี่ยวที่ปวงชนผู้มีอรรถคดีแสวงหาความเป็นธรรม
ทั้งหลายได้ให้ความเชื่อถือศรัทธาสืบเนื่องตลอดมา

เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานประกอบพิธี
เปิดอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณ ศาลจังหวัดนครสวรรค์แห่งนี้ นับเป็นวาระที่เหมาะสมและสำคัญยิ่ง
อันประจวบเหมาะกับการครบรอบการสถาปนากระทรวงยุติธรรม ๑๐๐ ปี ผมใคร่ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้ง
หลายในสากลโลก โปรดอำนวยการให้ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ศาลจังหวัดนครสวรรค์ทุกท่าน ประสบแต่ความสุขความเจริญ ปฏิบัติหน้าที่
ประสาความยุติธรรมแก่ประชาชนด้วยกำลังใจที่เข้มแข็งมั่นคงตลอดกาลนาน

(นายประเสริฐ บุญศรี)
ปลัดกระทรวงยุติธรรม

อธิบดีผู้พิพากษภาค ๖

ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ศาลจังหวัดนครสวรรค์ ได้จัด
สร้างพระอนุสาวรีย์พระบูรพาเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ไว้ประดิษฐาน ณ ที่หน้าอาคารศาล และมีความปลื้มปิติ สำนึกในพระมหา-
กรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดพระอนุสาวรีย์พระบูรพาเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ครั้นนี้

ในการสร้างพระอนุสาวรีย์นี้ ได้รับความร่วมมือจากบรรดาผู้พิพากษา ผู้พิพากษาลมทบ ข้าราชการกระทรวงยุติธรรม
อัยการ และนักกฎหมายในจังหวัดนครสวรรค์ ตลอดจนข้าราชการทุกหมู่เหล่า พ่อค้า ประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอื่น
สมทบทุนจัดสร้างขึ้นในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จะทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ ในวันที่ ๑๒
สิงหาคม ๒๕๓๕ และในวาระที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนากระทรวงยุติธรรมครบรอบ ๑๐๐ ปี ในวันที่ ๒๕
มีนาคม ๒๕๓๕ เพื่อให้เป็นที่ระลึกถึงพระคุณคุณ และสำแดงกตเวทิตาต่อเสด็จในกรมหลวงราชบุรีดิเรก-
ฤทธิ์ “พระบิดาแห่งกฎหมายไทย” ทั้งจักได้เป็นที่เคารพสักการะและยึดเหนี่ยวจิตใจของบรรดานักกฎหมายตลอดจนประชาชนทั้งปวง
สืบต่อไป

(นายสตีล สัทธาสถิต)
อธิบดีผู้พิพากษภาค ๖

นายบุรินทร์ ไชกเกิด
รองอธิบดีผู้พิพากษภาค ๖

นายสุนทร จินดาอินทร์
รองอธิบดีผู้พิพากษภาค ๖

นายพรเพชร วิชิตชลชัย
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครสวรรค์

นายชัยวัฒน์ เวียงธีร์วัฒน์
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงนครสวรรค์

นางพฤษภา ตั้งปอง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว
จังหวัดนครสวรรค์

คณะผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครสวรรค์

คณะข้าราชการตุลาการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
และเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำศาลจังหวัดนครสวรรค์

สารบัญ

๑

พระประวัติพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

๑๗

บันทึกเรื่องการสร้างพระอนุสาวรีย์

๒๑

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดสร้างพระอนุสาวรีย์

๒๕

ประวัติศาลจังหวัดนครสวรรค์

๒๙

เจ้าพ่อเจ้าแม่เมืองปากน้ำโพและการแห่มังกร

๓๕

รายนามผู้บริจาคเงินสมทบทุนก่อสร้าง

พระประวัติ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงมีพระนามเดิมว่าพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ เป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๑๔ ในสมเด็จพระปิยมหาราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ซึ่งประสูติแต่เจ้าจอมมารดาตลับ ประสูติ ณ เมื่อวันที่ ๕ เดือนสิงหาคม ปีจอ จศก จุลศักราช ๑๒๓๖ ตรงกับวันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๑๗

การศึกษา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์สมเด็จพระบรมชนกาธิราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ เข้าศึกษาวิชาภาษาไทยเป็นครั้งแรกในสำนักพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เมื่อได้ทรงผ่านการศึกษภาษาไทยเป็นเบื้องต้นแล้ว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ทรงเข้าศึกษาอังกฤษชั้นต้น

ในสำนักครุรามสามิ และในปีพุทธศักราช ๒๔๒๖ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์เข้าศึกษาภาษาไทยอยู่ในสำนักพระยาโอวาทวรกิจ (แก่น) เปரியัญ ณ พระตำหนักสวนกุหลาบ

ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๔๒๗ ได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบ พร้อมกับ พระองค์เจ้ากิตติยากรวรลักษณ (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ), พระองค์เจ้าประวิตรวิมลโนดม (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงปราจิณกิติบดี) และพระองค์เจ้าจิรประวิตรเดช (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงนครชัยศรีสุรเดช) โดยพระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าดิศวรกุมาร (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ) ได้ทรงจัดให้พระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์นั้น เรียนรวมกันเป็นพิเศษต่างหากจากนักเรียนอื่น และโปรดให้มหาบัณฑิต (เจ้าพระยายมราช) เป็นครูผู้สอนโดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของพระองค์เจ้าดิศวรกุมาร

ในปีพุทธศักราช ๒๔๒๗ ณ วันศุกร์ ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือนยี่ ปีมอก ฉศก จุลศักราช ๑๒๔๖ ตรงกับวันที่ ๒๖ ธันวาคม ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีโสกันต์พระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้ากิตติยากรวรลักษณ, พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์, พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าประวิตรวิมลโนดม และพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าจิรประวิตรเดช พร้อมกันทั้ง ๔ พระองค์ ในคราวเดียวกัน ครั้นทำพิธีโสกันต์เสร็จแล้ว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์ผนวชเป็นสามเณร ประทับอยู่ ณ วัดบวรนิเวศ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงตั้งพระราชหฤทัยมานานแล้วว่า บรรดาพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ชาย เมื่อเจริญพระชันษาโสกัณฑ์แล้ว จะโปรดให้ไปเรียนวิชาความรู้ถึงยุโรปทุกพระองค์ ด้วยเหตุนี้หลังจากที่พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ พร้อมด้วยพระเจ้าลูกยาเธออีก ๓ พระองค์ ได้ทรงผนวชและลาผนวชแล้ว สมเด็จพระบรมชนกาทิราชจึงได้โปรดให้พระยาชัยสุนทร (ม.ร.ว.เทวหนึ่ง ศิริวงศ์) เป็นผู้พาพระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์ ไปส่งยังกรมพระนเรศวรฤทธิ์ ซึ่งเป็นอัครราชทูตสยามอยู่ ณ กรุงลอนดอน ให้ทรงจัดการให้เล่าเรียนต่อไป และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีครูภาษาไทยติดตามไปถวายพระอักษรแก่พระเจ้าลูกยาเธอ ณ ยุโรปด้วย คือ พระยายมราช ซึ่งได้เป็นครูผู้คุ้นเคยและสนิทสนมกับพระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์อยู่แล้ว พร้อมทั้งทรงกำชับพระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์ ที่จะไปศึกษาวิชา ณ ทวีปยุโรปว่า “ขอบังคับว่าให้เขียนหนังสือถึงพ่อทุกคน อย่างน้อยเดือนละฉบับ เมื่อเวลายังเขียนหนังสืออังกฤษไม่ได้ก็เขียนมาเป็นหนังสือไทย ถ้าเขียนหนังสืออังกฤษหรือภาษาหนึ่งภาษาใดได้ให้เขียนภาษาอื่นนั้นมาฉบับหนึ่ง ให้เขียนคำแปลเป็นหนังสือไทยอีกฉบับหนึ่งติดกันมาอย่าให้ขาด เพราะเหตุที่ลูกยังเป็นเด็กไม่ได้เรียนภาษาไทยแน่นอนมันคง ก็ให้อาศัยได้ถามครูไทยที่ออกไปอยู่ด้วย หรือค้นดูตามหนังสือภาษาไทยซึ่งได้จัดออกไปให้ด้วย”

เมื่อได้เสด็จไปถึงกรุงลอนดอนแล้ว ในชั้นแรกทีเดียวพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนเรศวรฤทธิ์ ได้ทรงหาครูฝรั่งคนหนึ่งมาสอนภาษาอังกฤษให้พระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์เสมอทุกวัน ครั้นเวลาว่างก็ให้เจ้าพระยายมราชสอนภาษาไทยถวายต่อมาราว ๑ ปี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศวรฤทธิ์ก็เสด็จกลับกรุงเทพฯ แต่นั้นมาเจ้าพระยายมราชก็รับหน้าที่เป็นทั้งครู และพระอภิบาลพระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์นั้น

ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๔๓๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ เสด็จแทนพระองค์ไปร่วมพิธีฉลองรัชกาลครบ ๕๐ ปี ของสมเด็จพระนางเจ้าวิคตอเรีย พระบรมราชินีนาถแห่งประเทศอังกฤษ และสมเด็จพระยาเทวะวงศ์ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ ทรงทราบว่าพระเจ้าลูกยาเธอ ไม่สบายพระราชหฤทัยด้วยคิดถึงสมเด็จพระบรมชนกนาถและพระญาติวงศ์ อยากจะกลับมาเยี่ยมบ้านเมืองสักครั้งหนึ่ง จึงมีโทรเลขเข้ามากราบทูลสมเด็จพระปิยมหาราชองค์สมเด็จพระบรมชนกาทิราชก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้พระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์ เสด็จกลับมาชั่วคราวตามพระประสงค์ เมื่อสมเด็จพระยาเทวะวงศ์เสด็จราชการในยุโรปแล้ว จึงพาพระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔

พระองค์พร้อมด้วยเจ้าพระยายมราชกลับมากองเทพฯ ทางทวีปอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น มาถึงกรุงเทพฯ เมื่อวันเสาร์ ขึ้น ๖ ค่ำ เดือนสิบสอง ปีกุน นพศกจุลศักราช ๑๒๔๙ ตรงกับวันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๓๐

เมื่อพระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์ เสด็จกลับมากองเทพฯ แล้ว สมเด็จพระปิยมหาราช องค์สมเด็จพระบรมชนกนาถิราช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทั้ง ๔ พระองค์ ไปทรงเรียนที่พระตำหนักสวนกุหลาบ โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเช่นเดียวกับก่อนเสด็จไปยุโรป

พระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์ เสด็จกลับมาอยู่ในกรุงเทพฯ ถึงปลายปี พุทธศักราช ๒๔๓๑ สมเด็จพระบรมชนกนาถิราชได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ นายพลเรือตรี พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสายสนิทวงศ์ ไปราชการยังทวีปยุโรป จึงโปรดเกล้าฯ ให้พาพระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์ กลับไปส่งยังประเทศอังกฤษด้วยการเสด็จไปครั้งนี้ไปทางเมืองพม่าและอินเดียก่อน แล้วจึงไปลงเรือเมล์ที่เมืองบอมเบย์ไปยุโรป เป็นประโยชน์แก่พระเจ้าลูกยาเธอในอันที่จะได้ทรงทอดพระเนตรเห็นบ้านเมืองของชนชาติต่าง ๆ หลายเมือง โดยมีผู้ร่วมเสด็จด้วย คือ เจ้าพระยายมราช และท่านผู้หญิงดล

พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ได้ทรงเข้าศึกษาในโรงเรียนมัธยม อยู่ในกรุงลอนดอน ๓ ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมแล้ว สมเด็จพระบรมชนกาธิราช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ได้ทรงเลือกศึกษาวิชาการฝ่ายพลเรือน พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ได้ทรงเลือกศึกษาวิชากฎหมาย ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๔ สมเด็จพระปิยมหาราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเป็นผู้แทนพระองค์เสด็จไปเยี่ยมตอบแกรนด์ยูกซารีวิช ซึ่งเป็นรัชทายาทประเทศรัสเซียที่ได้เสด็จมากรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ และได้ทรงมอบให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงพาพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ไปเข้าวิทยาลัยไครสต์เชิร์ช ในมหาวิทยาลัยออกฟอร์ด (Christchurch College, Oxford) [วิทยาลัยไครสต์เชิร์ชนี้ก็คือ วิทยาลัยคาร์ดินัล (Cardinal) ของวูลเชย์ ซึ่งต่อมาพระเจ้าเฮนรี ที่ ๘ ได้ทรงปรับปรุงและพระราชทานนามใหม่ว่าไครสต์เชิร์ช วิทยาลัยนี้เป็นวิทยาลัยที่สมเด็จพระมหาธีรราช พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ และพระเจ้าวรวงศ์ กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิพินิต (พระองค์เจ้าจุมภฏพงษ์บริพัตร) ได้เคยทรงศึกษาเมื่อทรงประทับอยู่ออกซฟอร์ด]

เมื่อได้ทรงเข้าศึกษาในวิทยาลัยไครสต์เชิร์ชแล้ว พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ได้ทรงอดสาหะเอาพระทัยใส่เป็นอย่างมาก ในที่สุดได้ทรงสอบไล่ได้ตามหลักสูตรชั้นปริญญา B.A. (เกียรตินิยม) ในทางกฎหมายของมหาวิทยาลัยแห่งนั้น เมื่อได้ทรงประสพผลสำเร็จทางการศึกษาแล้ว ก็เสด็จกลับกรุงเทพฯ

การรับราชการและตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญ

๑. เริ่มรับราชการในสำนักราชเลขาการ และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นองคมนตรี
๒. เป็นสมานายกในกองข้าหลวงพิเศษ เพื่อจัดการแก้ไขธรรมเนียมศาลยุติธรรมหัวเมืองทั้งปวง และสละสาคคีความท้าวราชอาณาจักร
๓. เป็นเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม
๔. เป็นประธานกรรมการตรวจชำระกฎหมาย
๕. เป็นกรรมการตรวจตัดสินความฎีกา
๖. เป็นกรรมการตรวจตำแหน่งพนักงานในรัฐบาล
๗. เป็นกรรมการตรวจร่างกฎหมายลักษณะอาญา
๘. เป็นเสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ

พระราชกรณียกิจ

ด้วยพระปรีชาสามารถอันเป็นอัจฉริยะ ประกอบกับพระวิริยะอุตสาหะของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระองค์ได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจอันเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศไทยเป็นเนนประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงการกฎหมายไทย กล่าวคือ

๑. ปรับปรุงศาลยุติธรรมสู่ระบบใหม่

เมื่อพระองค์ท่านได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกสภาข้าราชการออกไปชำระสะสางกฎหมายต่าง ๆ รวมทั้งธรรมเนียมศาลและชำระสะสางคดีความต่าง ๆ ที่ค้างคั่งอยู่มากมายในพระราชอาณาจักร เนื่องจากกิจการศาลและกระทรวงยุติธรรมในสมัยนั้นยังไม่เรียบร้อย ไม่ทันสมัย คดีความคั่งค้างไม่อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดี งานของศาลต่าง ๆ ยังสับสนยุ่งยากแก่การพิจารณาคดี พระองค์ได้ทรงเป็นกำลังสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและจัดวางระเบียบศาลยุติธรรมของประเทศจากระบบเก่ามาสู่ระบบใหม่ ปรับปรุงศาลต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และหัวเมือง พร้อมทั้งกับทบทวนกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาความอาญาเสียใหม่ ทำให้ราชการศาลยุติธรรมของไทยเจริญมั่นคงทัดเทียมกับนานาอารยประเทศมาจนทุกวันนี้

๒. ตรวจชำระสะสางกฎหมาย

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๔๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เป็นประธานการตรวจชำระกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายต่าง ๆ ในสมัยนั้นยังไม่เป็นหมวดเป็นหมู่ บทพระอัยการต่าง ๆ แยกย้ายกันอยู่อย่างสลับซับซ้อนค้นหาได้ยากมาก พระองค์ทรงเป็นกำลังสำคัญในการตรวจชำระบทอัยการต่าง ๆ มาประมวลเข้าเป็นกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ซึ่งตรงกับปีพุทธศักราช ๒๔๕๑ นับว่าเป็นประมวลกฎหมายไทยฉบับแรกเพิ่งมาถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พุทธศักราช ๒๔๙๙ ซึ่งประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาในวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๐ นี้เอง รวมใช้มาเป็นเวลาถึง ๔๙ ปี

การร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ นี้ พระองค์ต้องทรงเหน็ดเหนื่อยเป็นอย่างยิ่ง เพราะต้องทรงร่วมพิจารณาอยู่ด้วยแทบทุกครั้ง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๐ มาสำเร็จในปี พ.ศ. ๒๔๕๑ ใช้เวลาถึง ๑๑ ปี และเมื่อได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้ว ก็ยังทรงเป็นห่วงใยว่าผู้ใช้กฎหมายในเวลาต่อมาจะได้ได้รับความลำบากในการตีความ

ซึ่งอาจไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ร่างเดิม เนื่องจากต้นร่างเขียนเป็นภาษาอังกฤษและแปลเป็นภาษาไทย แล้วตรวจชำระถ้อยคำให้เป็นภาษาไทยที่รัดกุมเป็นภาษากฎหมาย ความหมายบางคำจึงอาจไม่ตรงกับร่างเดิม พระองค์จึงทรงแต่งคำอธิบายและทรงแปลต้นร่างเป็นภาษาไทยเรียกว่า **ฉบับเทียบ** สำหรับเทียบเคียงให้เห็นความแตกต่างกับตัวกฎหมายที่เรียกว่า **ฉบับหลวง**

๓. ตั้งโรงเรียนกฎหมาย

พระองค์ทรงดำริว่า การที่จะให้ราชการศาลยุติธรรมดำเนินไปด้วยดีนั้นจำเป็นต้องจัดให้มีผู้รู้กฎหมายมากขึ้น และการที่จะจัดเช่นนั้นได้ ก็คือ เปิดให้มีการสอนกฎหมายขึ้นให้เป็นการแพร่หลาย ให้โอกาสแก่บุคคลที่สนใจเข้าศึกษาได้ พระองค์จึงทรงตั้งโรงเรียนกฎหมายขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ เป็นการเปิดการสอนกฎหมายครั้งแรก โรงเรียนกฎหมายในขณะนั้นจัดขึ้นเป็นกึ่งราชการ คล้ายหอพระสมุดสำหรับพระนคร เจ้าหน้าที่เรียกว่า กรรมการสัมปาทิก มีสภานายก เลขาธิการ เภรบุญญิก และผู้ช่วยสองคน สถานที่สอนชั้นแรกใช้ห้องเสวยซึ่งอยู่ติดกับห้องเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม แต่มีนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนห้องนั้นไม่เพียงพอ จึงย้ายไปสอนที่ตึกกสสดีหลังกลาง พระองค์ทรงเป็นครูสอนด้วยพระองค์เอง กับมีอาจารย์ที่ร่วมสอนกฎหมายในชุดแรกคือ พระยาประชาภิจักรจักร (ชุ่ม บุนนาค) ขุนหลวงพระยาไกรสี (เปล่ง เวการะ) กรมหลวงพิชิตปรีชากร และพระองค์เจ้าวัชรวิเศษ ปรากฏว่ามีนักศึกษาและนักกฎหมายเข้าศึกษากับพระองค์ท่านมากมายจนกระทั่งถึงนั่งกับพื้นก็มี พระองค์ท่านต้องทรงเตรียมการสอนในตอนกลางคืน ถึงกับต้องจุดตะเกียงอ่านหนังสือเตรียมการสอน เพื่อเข้าสอนในตอนเช้า

ต่อมาในปี ๒๔๔๐ นั้นเอง พระองค์ทรงเปิดให้มีการสอบไล่เป็นเนติบัณฑิต สถานที่สอบไล่ใช้ศาลาการเปรียญใหม่ของวัดมหาธาตุ กรรมการสอบมีทั้งไทยและต่างประเทศ ได้ผู้สำเร็จเป็นเนติบัณฑิตรุ่นแรก ๙ คน เจ้าพระยามหิธร (ล่อ ไกรฤกษ์) ได้รับยกย่องว่าเป็นเนติบัณฑิตคนแรก ต่อมาก็มีการสอบไล่ประจำปีได้เนติบัณฑิตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนติบัณฑิตเหล่านี้เข้ารับราชการในกระทรวงยุติธรรม เป็นอาจารย์สอนในโรงเรียนกฎหมาย ช่วยแบ่งเบาภาระของพระองค์ลงมาก

๔. รวบรวมและแต่งตำรากฎหมาย

นอกจากพระองค์จะทรงสอนกฎหมายประจำทุกวันแล้ว พระองค์ยังทรงแต่งตำราคำอธิบายกฎหมายลักษณะต่าง ๆ มากมาย ทรงรวบรวมกฎหมายตราสามดวงอันเป็นกฎหมายเก่าที่ใช้อยู่ในเวลานั้น ทรงรวบรวมพระราชบัญญัติบางฉบับและคำ

พิพากษาฎีกา บางเรื่องพิมพ์ขึ้นเป็นสมุดเล่มใหญ่ แบ่งเป็นหมวดหมู่ มีคำอธิบายและสารบัญรายละเอียด กฎหมายตราสามดวงที่ทรงรวบรวมให้ชื่อว่า **กฎหมายราชบุรี** ส่วนพระราชบัญญัติบางฉบับให้ชื่อว่า **พระราชบัญญัติราชบุรี**

๕. เป็นกรรมการตรวจตัดสินความศาลฎีกา

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๔๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์เป็นกรรมการตรวจตัดสินความฎีกา กรรมการชุดนี้มีชื่อเรียกว่า **ศาลกรรมการฎีกา** ทำหน้าที่ศาลสูงสุดของประเทศ แต่ไม่สังกัดกระทรวงยุติธรรม ในภายหลังได้กลายสภาพมาเป็นศาลฎีกาในปัจจุบัน

๖. ตั้งกองพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือ

พระองค์ทรงร่วมจัดราชการฝ่ายการราชทัณฑ์ ให้เป็นไปตามหลักวิชาแบบอย่างอารยประเทศ ทรงวางข้อบังคับเรือนจำกองมหันตโทษ การตรวจเรือนจำโดยผู้พิพากษาทรงตั้งกองพิมพ์ลายมือขึ้นที่กองลหุโทษเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ สำหรับตรวจพิมพ์ลายมือผู้ต้องหาในคดีอาญา เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดหลายครั้งที่ไม่เช็ดทาบ พระองค์ได้เสด็จไปสอนวิชาตรวจเส้นลายมือและวิธีเก็บเส้นลายมือด้วยพระองค์เองโดยมิได้ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย งานชิ้นนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการพิสูจน์ลายมือที่กรมตำรวจทำอยู่ทุกวันนี้

๗. งานด้านกรมที่ดิน

ขณะที่พระองค์ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ พระองค์ได้ทรงปรับปรุงกิจการกรมทะเบียนที่ดินให้เจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก ทรงแก้ไขปัญหาคอขวดกฎหมายต่าง ๆ ในเรื่องการทะเบียนที่ดิน และทรงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและระเบียบการที่ดินให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ฉบับที่ ๓ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๔๖๒

ทรงลาพักราชการรักษาพระองค์

และวาระสุดท้าย

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๒ พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ ทรงประชวรด้วยพระวัณโรคที่พระวัชกะได้ขอพระราชทานกราบบถวายบังคมลาพักราชการเพื่อรักษาพระองค์ มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือ

เกล้าฯ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๔๖๒ ให้ทรงลาพักราชการจนกว่าจะหายประชวร และได้เสด็จไปรักษาพระองค์ ณ ประเทศยุโรป ประทับที่กรุงปารีส แพทย์ได้ทำการผ่าตัดจัดการรักษาและถวายโอสถอย่างเต็มความสามารถ แต่พระอาการหาทุเลาลงไม่ คงมีแต่ทรงกับทรุดลงทุกวัน ในที่สุดก็เหลือกำลังความสามารถของแพทย์ที่จะใช้ความรู้ประคับประคองไว้อีกได้ จนกระทั่ง ในวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ เวลา ๒๑ นาฬิกา พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ก็เสด็จสิ้นพระชนม์ ณ กรุงปารีส นั้นเอง พระชนมายุได้ ๔๗ พรรษา พระศพของพระองค์ท่านได้รับการประกอบพิธีถวายเพลิงพระศพ ณ กรุงปารีส และได้ัญเชิญพระอัฐิเข้ามากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๓

พระบิดาแห่งกฎหมายไทย

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงเป็นนักนิติศาสตร์ผู้ที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตอย่างยิ่งยวด ทรงถือว่าความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะสำหรับนักกฎหมาย และทรงปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้มีผู้รู้กฎหมายจำนวนมากขึ้น เพื่อที่จะช่วยกันผดุงความยุติธรรมให้บังเกิดแก่อาณาประชาราษฎร์ ได้ทรงเริ่มจัดตั้งโรงเรียนกฎหมายขึ้นและเป็นผู้สอนวิชากฎหมายด้วยพระองค์เอง ทรงจัดวางระเบียบศาลยุติธรรมของประเทศจากระบบเก่ามาสู่ระบบใหม่ ทรงรวบรวมกฎหมายเก่าที่ใช้อยู่ในเวลานั้น พระราชบัญญัติบางฉบับ และคำพิพากษาฎีกา พิมพ์ขึ้นพร้อมคำอธิบายและสารบาญรายละเอียด เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้า ทั้งทรงแต่งตำราอธิบายกฎหมายลักษณะต่างๆ อีกมากมาย การค้นคว้ารวบรวมและพระนิพนธ์เหล่านี้ได้เป็นรากฐานก่อตั้งการศึกษานิติศาสตร์ขึ้นในประเทศไทย อันเป็นประโยชน์ใหญ่ยิ่งแก่ประเทศชาติ จึงทรงได้รับยกย่องให้เป็น “พระบิดาแห่งกฎหมายไทย” และเรียกวันที่ ๗ สิงหาคม อันเป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของพระองค์ว่า “วันรพี”

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระเมตตากรุณาจัดขึ้นเกล้าฯ พระราชทานพระราชวโรกาส ให้นายพรเพชร
 วิชิตชลชัย ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล จังหวัดนครสวรรค์ นำคณะกรรมการ ดำเนินการจัดตั้ง พระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวง-
 ราชนวริศรภักดิ์ เข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายแผ่นศิลาฤกษ์ เพื่อทรงเจิม เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕

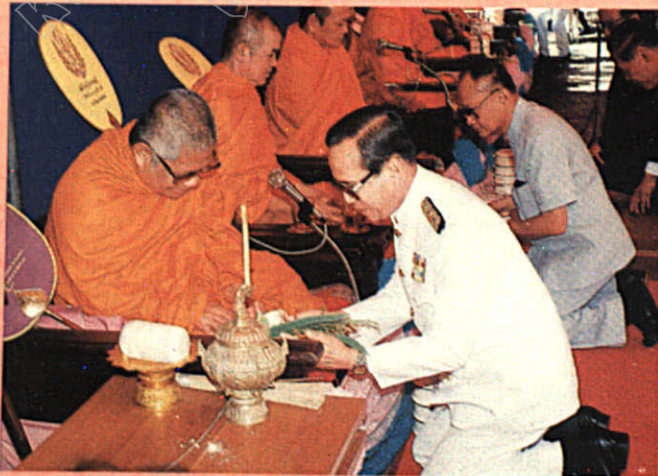

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาปริณายก ทรงพระเมตตาประทาน พระไพศาลีให้คณะกรรมการดำเนินการ
จัดตั้ง พระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เจ้าฟ้าฯ ฉวาทรงนำโลหะ ที่จะใช้ในการหล่อพระรูป เพื่อทรง
เจริญภาวนาอธิฐานจิต เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕

ฯพณฯ พลเรือเอก ศิริราช พิพิธ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธานในพิธีเปิดงานฉลองครบรอบ ๖๐ ปี การสถาปนากรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณ ศาลจังหวัดนครสวรรค์ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

บันทึกเรื่องการสร้างพระอนุสาวรีย์

เมื่อข้าพเจ้ามารับราชการที่จังหวัดนครสวรรค์ในปี ๒๕๓๒ โดยดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ และรักษาการในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงนครสวรรค์ ข้าพเจ้าได้มาร่วมในงานวันรพี ซึ่งศาลจังหวัดนครสวรรค์เป็นแม่งานจัดขึ้นในวันที่ ๗ สิงหาคม งานวันรพีนี้ถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญมากวันหนึ่งสำหรับนักกฎหมาย เพราะเป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย พิธีสดุดีเฉลิมพระเกียรติพระบิดาแห่งกฎหมายไทยนั้น ต้องใช้ภาพวาดวางไว้ซึ่งดูไม่สวยงามและสมเกียรติศักดิ์เท่าใดนัก ข้าพเจ้าจึงมีความคิดว่าถ้ามีโอกาสอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ต่อไป โดยเฉพาะถ้าได้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครสวรรค์ ก็คงจะต้องจัดสร้างพระอนุสาวรีย์ของกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ขึ้นประดิษฐานไว้ที่หน้าศาลดังเช่นที่ได้มีการจัดสร้างแล้วในบางศาล คือศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดพิษณุโลก ศาลจังหวัดภูเก็ต เป็นอาทิ

ต่อมา ปี ๒๕๓๓ ข้าพเจ้าขึ้นมารับตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครสวรรค์ ความตั้งใจเดิมที่จะจัดสร้างพระอนุสาวรีย์ยังมีอยู่ แต่เนื่องจากภาระที่ข้าพเจ้าขึ้นมาดำรงตำแหน่งที่ศาลจังหวัดนครสวรรค์ใหม่ ๆ นั้น มีปัญหาเกี่ยวกับการ

ย้ายที่ทำการศาล เนื่องจากผู้บริหารกระทรวงยุติธรรมในสมัยนั้นมีความเห็นว่าควรที่จะให้ศาลจังหวัดนครสวรรค์ไปใช้อาคารที่ทำการศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีความใหญ่โตและรโหฐานกว่ามาก ข้าพเจ้าจึงต้องชะลอโครงการจัดสร้างพระอนุสาวรีย์นี้ไว้ก่อนเพื่อให้การย้ายศาลลงตัวแน่นอน แต่ต่อมาเมื่อปรากฏแน่ชัดว่ากระทรวงยุติธรรมไม่มีนโยบายที่จะให้ศาลจังหวัดนครสวรรค์ไปใช้ที่ทำการศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ ข้าพเจ้าจึงได้เสนอโครงการปรับปรุงอาคารศาลจังหวัดนครสวรรค์ ให้มีบัลลังก์พิจารณาและพื้นที่ซึ่งเป็นห้องทำงานของผู้พิพากษามากขึ้น สามารถรองรับปริมาณคดีในจำนวนผู้พิพากษาที่จะเพิ่มสูงขึ้นได้ในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า ส่วนโครงการก่อสร้างพระอนุสาวรีย์นั้น ข้าพเจ้าก็ได้ดำเนินการโดยในชั้นแรกได้จัดให้มีการแข่งขันกอล์ฟการกุศล เนื่องในโอกาสวันพี ๗ สิงหาคม ๒๕๓๔ ที่สนามจิระประวัตติ ของมณฑลทหารบกที่ ๓๑ การแข่งขันกอล์ฟการกุศลดังกล่าวได้ผลประสบผลสำเร็จอย่างมาก มีผู้มาร่วมการแข่งขันมากเป็นประวัติการณ์เต็มสนาม เหลือรายได้สุทธิประมาณ ๑๓๐,๐๐๐ บาทเศษ ข้าพเจ้าได้กั้นเงินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไว้เพื่อเป็นกองทุนจัดตั้งพระอนุสาวรีย์ต่อไป ส่วนเงินที่เหลืออีก ๓๐,๐๐๐ บาทเศษ ได้นำไปใช้ในโครงการกองทุนวันพี ซึ่งข้าพเจ้าได้จัดตั้งขึ้นเช่นกัน กองทุนวันพีดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ คือ การจัดอาหารกลางวันช่วยเหลือผู้ต้องขังที่มาศาล และมีวัตถุประสงค์ในการบำเพ็ญสาธารณกุศลทั่วไปตามที่กระทรวงยุติธรรมและทางฝ่ายบ้านเมืองได้ขอรับมา

เมื่อมีทุนที่จะดำเนินการเบื้องต้นแล้ว ข้าพเจ้าก็มีกำลังใจที่จะดำเนินการต่อไป จึงได้เสนอโครงการจัดสร้างพระอนุสาวรีย์ไปยังกระทรวงยุติธรรม โดยผ่านท่านอธิบดีผู้พิพากษามา ๖ (ท่านประยูร มูลศาสตร์) เพื่อดำเนินการขอพระบรมราชานุญาตจัดตั้งตามระเบียบต่อไป ซึ่งท่านอธิบดีผู้พิพากษามา ๖ และกระทรวงยุติธรรมก็ได้ให้ความเห็นชอบและสนับสนุนโครงการนี้เป็นอย่างดี

ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหาทุนเพิ่มเติมนั้น ท่านอธิบดีผู้พิพากษามา ๖ ได้มีคำสั่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง คณะกรรมการดังกล่าวได้ร่วมกันประชุมปรึกษาหารือ และเห็นว่าควรที่จะใช้วิธีณรงค์หาทุนรับบริจาคจากบรรดานักกฎหมายและผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป โดยจะจารึกชื่อผู้บริจาครายละตั้งแต่ ๒,๐๐๐ บาทขึ้นไปไว้ในแผ่นประกาศเกียรติคุณ ติดไว้ในอาคารศาลจังหวัดนครสวรรค์ ผลจากการจัดหาทุนดังกล่าว มีผู้บริจาคเงินถึงวันที่เขียนบันทึกนี้ประมาณ ๓๕๐,๐๐๐ บาทเศษ ซึ่งเพียงพอในการจัดสร้างพระอนุสาวรีย์และหล่อพระรูป แต่ยังคงขาดค่าใช้จ่ายในการพระราชพิธีเปิดและค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาพระอนุสาวรีย์ต่อไป ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าจะได้เร่งดำเนินการจัดหาทุนในส่วนนี้ต่อไป

ในการจัดสร้างองค์พระรูปนั้น คณะกรรมการผู้จัดสร้างมีความเห็นว่าควรที่จะ
ปั้นขึ้นใหม่ ข้าพเจ้าจึงได้ขอให้อาจารย์สายัณห์ หรือยุคล บุญชอบ ปฎิมากรผู้มีชื่อเสียง
เป็นผู้ปั้นองค์พระรูปนี้ ส่วนฐานพระอนุสาวรีย์นั้นได้รับความอนุเคราะห์จากแผนก
โยธาธิการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้ดำเนินการเขียนแบบให้ ซึ่งข้าพเจ้าต้องขอขอบคุณ
ไว้เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ในส่วนเกี่ยวกับการวางศิลาฤกษ์ ข้าพเจ้าได้นำความกราบบังคมทูลสมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เพื่อทรงเจิมและทรงพระสุหร่ายในศิลาฤกษ์
พระราชทาน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้พระราชทาน
พระราชวโรกาสให้ข้าพเจ้าและคณะผู้พิพากษาเข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักนันทบุรี เมื่อ
วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๓๕ และได้ทรงเจิมและพระสุหร่ายแก่ศิลาฤกษ์เป็นสิริมงคล
สืบไป นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณสูงสุดที่ได้ทรงพระราชทานแก่ผู้พิพากษาและ
กระทรวงยุติธรรมอีกครั้งหนึ่ง ส่วนทองที่ใช้ในการหล่อพระรูปนั้นเป็นนวโลหะ ซึ่ง
ข้าพเจ้าได้นำขึ้นถวายสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาปริณายก
เพื่อทรงเจริญจิตภาวนาแผ่เมตตา และได้ำนวโหล่นั้นไปทำการเททองตามโบราณ
ประเพณีที่โรงหล่อ จังหวัดฉะเชิงเทรา

เมื่อกลางเดือนมีนาคม ๒๕๓๕ ข้าพเจ้ามีความปลื้มปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้
เห็นองค์พระรูปของพระบิดาแห่งกฎหมายไทย ประดิษฐานอยู่หน้าอาคารศาลจังหวัด
นครสวรรค์ ปี ๒๕๓๕ นี้ เป็นปีที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากมีมหามงคลสมัยอยู่ ๒ วาระ วาระ
แรก คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนากระทรวงยุติธรรม
ครบรอบ ๑๐๐ ปี ในวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๕ และวาระที่สองคือ สมเด็จพระนางเจ้า-
สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ ในวันที่ ๑๒
สิงหาคม ๒๕๓๕ การที่ทำอะไรให้แก่บ้านเมืองเป็นการสนองคุณบ้านเมือง โดยเฉพาะ
ในโอกาสที่เป็นมงคลยิ่งนี้ ข้าพเจ้าถือว่าเป็นมงคลอันสูงสุดในชีวิต

พรเพชร วิชิตชลชัย

๒๕ มีนาคม ๒๕๓๕

คำสั่งสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๖

ที่ ๙๕/๒๕๓๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการดำเนินงาน
จัดสร้างพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

ด้วยศาลจังหวัดนครสวรรค์มีความประสงค์จะจัดสร้างพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่เคารพสักการะของบรรดานักกฎหมายในจังหวัดนครสวรรค์ โดยจะอัญเชิญพระอนุสาวรีย์ประดิษฐานไว้ ณ บริเวณหน้าอาคารศาลจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้รายงานไปยังกรมศิลปากรเพื่อนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชนุญาตแล้วนั้น เพื่อให้การจัดสร้างพระอนุสาวรีย์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานขึ้นชุดหนึ่ง ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. อธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๖
๒. รองอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๖ (นายบุรินทร์ โชคเกิด)
๓. รองอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๖ (นายสุนทร จินดาอินทร์)
๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์
๕. ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑
๖. ผู้บังคับการตำรวจภูธร ๙
๗. ประธานสภาจังหวัดนครสวรรค์
๘. นายกเทศมนตรีเมืองนครสวรรค์
๙. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดและศาลแขวงในมาตรา ๖ ทุกศาล
๑๐. รองอัยการพิเศษประจำเขต ๖ (นายกิตติ ไกรสิงห์)

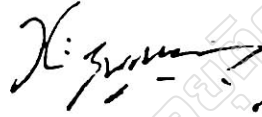
คณะกรรมการดำเนินงาน

๑. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครสวรรค์	เป็นประธานกรรมการ
๒. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงนครสวรรค์	เป็นรองประธานกรรมการ
๓. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคดีเด็กและเยาวชน
จังหวัดนครสวรรค์	เป็นรองประธานกรรมการ
๔. อัยการจังหวัดนครสวรรค์	เป็นรองประธานกรรมการ
๕. ผู้แทนสหภาพนายความประจำ
จังหวัดนครสวรรค์	เป็นรองประธานกรรมการ
๖. ประธานผู้พิพากษาศมทบศาลคดีเด็ก
และเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์	เป็นรองประธานกรรมการ
๗. ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครสวรรค์ทุกท่าน	เป็นกรรมการ
๘. ผู้พิพากษาศาลแขวงนครสวรรค์ทุกท่าน	เป็นกรรมการ
๙. ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชน
จังหวัดนครสวรรค์ทุกท่าน	เป็นกรรมการ
๑๐. ผู้พิพากษาศมทบศาลคดีเด็กและเยาวชน
จังหวัดนครสวรรค์ทุกท่าน	เป็นกรรมการ
๑๑. อัยการจังหวัดประจำศาลแขวงนครสวรรค์	เป็นกรรมการ
๑๒. อัยการจังหวัดประจำศาลคดีเด็กและเยาวชน
จังหวัดนครสวรรค์	เป็นกรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
จังหวัดนครสวรรค์	เป็นกรรมการ
๑๔. หัวหน้าสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์
ประจำศาลจังหวัดนครสวรรค์	เป็นกรรมการ
๑๕. หัวหน้าสำนักงานคุมประพฤติประจำศาล
จังหวัดนครสวรรค์	เป็นกรรมการ
๑๖. จำศาลในจังหวัดนครสวรรค์ทุกท่าน	เป็นกรรมการ
๑๗. ศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์	เป็นกรรมการ
๑๘. โยธาธิการจังหวัดนครสวรรค์	เป็นกรรมการ
๑๙. ปลัดเทศบาลเมืองนครสวรรค์	เป็นกรรมการ

๒๐. นายกสมาคมศิษย์เก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือผู้แทน เป็นกรรมการ
๒๑. นายกศูนย์รวมคำแห่งนครสวรรค์ หรือผู้แทน เป็นกรรมการ
๒๒. ประธานชมรมธรรมศาสตร์ หรือผู้แทน เป็นกรรมการ
๒๓. หัวหน้านายทหารพระธรรมนูญประจำมณฑลทหารบกที่ ๓๑ เป็นกรรมการ
๒๔. หัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ เป็นกรรมการ
๒๕. สารวัตรใหญ่สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองนครสวรรค์ เป็นกรรมการ
๒๖. นายวอ สระแก้ว ทนายความ เป็นกรรมการ
๒๗. นายณรินทร์ วงศ์ไทย ทนายความ เป็นกรรมการ
๒๘. นายเสรี มูลมณี ทนายความ เป็นกรรมการ
๒๙. นายสุปรีชา ศุภรวงศ์ ทนายความ เป็นกรรมการ
๓๐. นายสุทธิ ส่องตระกูล ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ปากน้ำโพ เป็นกรรมการ
๓๑. นายประธาน ภัทรประสิทธิ์ ประธานคณะกรรมการสงเคราะห์ประจำสถานพินิจ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นกรรมการ
๓๒. ประธานชมรมและสมาคมต่าง ๆ ที่บำเพ็ญสาธารณกุศลในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นกรรมการ
๓๓. นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครสวรรค์ เป็นกรรมการและเลขานุการ
๓๔. นายทรงศิลป์ ธรรมรัตน์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครสวรรค์ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕. นายสุภกิจ กิตสัมบันท์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครสวรรค์ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๖. จำศาลจังหวัดนครสวรรค์ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสร้างพระอนุสาวรีย์พระเจ้า-
บรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ให้เรียบร้อยและลุล่วงไปด้วยดี และให้ประธาน
กรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อดำเนินงานในอำนาจหน้าที่ได้ตาม
ที่เห็นสมควร

สั่ง ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔

(นายประยูร มูลศาสตร์)
อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๖

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
(www.library.coj.go.th)

ประวัติศาสตร์จังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์เป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรืองมาช้านานแล้ว ดังนั้นจึงปรากฏหลักฐานในกฎหมายตราสามดวงว่า มีตราการของเมืองนครสวรรค์มาก่อนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐ (พ.ศ. ๒๔๓๔) มีการตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้น กำหนดให้ศาลทั้งหลายมาสังกัดในกระทรวงยุติธรรม มีการประกาศใช้พระธรรมนูญศาลหัวเมือง ร.ศ. ๑๑๔ (พ.ศ. ๒๔๓๘) แบ่งศาลหัวเมืองเป็น ๓ ชั้น คือ ศาลมณฑล ศาลเมือง และศาลแขวง ต่อมาได้มีประกาศจัดตั้งศาลมณฑลนครสวรรค์ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๑๗ มีอำนาจรับพิจารณาพิพากษาคดีที่เกิดขึ้นในเขตจังหวัดนครสวรรค์ และรับอุทธรณ์คดีความต่าง ๆ จากศาลเมืองกำแพงเพชร ดาก อุทัยธานี และชัยนาท ครั้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้มีประกาศลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๘ แก้อำนาจของศาลมณฑล ให้หมดอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์จากศาลอื่น ศาลมณฑลนครสวรรค์จึงเป็นศาลจังหวัดนครสวรรค์ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกิดขึ้นในเขตจังหวัดนครสวรรค์เท่านั้น

เดิมศาลมณฑลนครสวรรค์ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก ต่อมาประมาณปี ร.ศ. ๑๒๐ ได้ย้ายมาอยู่ที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ณ บริเวณที่เป็นที่ทำการศาลจังหวัดนครสวรรค์ในปัจจุบัน ศาลมณฑลนครสวรรค์ที่สร้างใหม่นี้สร้างด้วยไม้สักทั้งหลัง สีขาว ทรงปั้นหย่า กว้างประมาณ ๕ วา ยาวประมาณ ๑๑๐ วา ใช้เป็นที่ทำการตลอดมารวม ๕๐ ปี จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๔ ได้มีการวางศิลาฤกษ์ก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดนครสวรรค์หลังปัจจุบัน ซึ่งเป็นตึก ๒ ชั้น กว้าง ๙.๙๐ เมตร ยาว ๘๘ เมตร หลังคาทรงไทย หันหน้าสู่แม่น้ำเจ้าพระยา สร้างเสร็จเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ใช้งบประมาณ ๒,๒๘๘,๐๐๐ บาท

รายชื่ออธิบดีศาลมณฑลนครสวรรค์

ตั้งแต่ ร.ศ. ๑๑๘ หรือ พ.ศ. ๒๔๔๑ ถึง พ.ศ. ๒๔๕๒

๑. หลวงอนุนุตศาสตร์าคม
๒. หลวงอนุนสรนิตินสาร
๓. หลวงอภัยกิจวิจารณ์
๔. หลวงประธานฯ
๕. พระสุธรรมวินิจนัย
๖. พระยากนิษฐ
๗. พระยารักรตรประจิตธรรมจรัส

รายชื่อผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครสวรรค์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๒ ถึงปัจจุบัน

๑. พระศิลปสิทธิวินิจนัย	
๒. พระดุลยภาคสุรมันต์	
๓. พระนาถประชา	พ.ศ. ๒๔๖๒-๒๔๘๒
๔. พระดุลยรักษ์จรยาวัตร	พ.ศ. ๒๔๘๓-๒๔๘๔
๕. พระดุลยรักษ์ประทุมรัตน์	พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๗
๖. หลวงวุฒินัยเนติศาสตร์	พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๐
๗. หลวงพิทักษ์มนุศาสตร์	พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๔๙๔
๘. นายสวัสดิ์ พานิชย์อัครา	พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๔๙๖
๙. นายเขียว คชธีระ	พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๔๙๘
๑๐. นายแปล บุญเกียรติ	พ.ศ. ๒๔๙๘-๒๕๐๑
๑๑. นายชลอ บุญเวส	พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๐๓
๑๒. นายโกศล รัตติธรรม	พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๕
๑๓. นายพิชัย รัชตะนันท์	พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๐๖
๑๔. นายอุดม หันด่วน	พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๐๙
๑๕. นายศิริ จิระมะกร	พ.ศ. ๒๕๐๙-๒๕๑๑
๑๖. นายจินดา บุญศิริ	พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๓
๑๗. นายดำรงค์ แจ่มสุธี	พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๑๕
๑๘. นายอัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง	พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๗
๑๙. นายสมบุรณ์ ฤกษ์สำราญ	พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๙

๒๐. นายถวิล ตรีเพชร	พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๒
๒๑. นายสมาน เวทวินิจ	พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๔
๒๒. นายกฤษฎา บุญสิทธิ์	พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๒๖
๒๓. นายวินัย บุญพราหมณ์	พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๒๘
๒๔. นายสุนทร จินดาอินทร์	พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๒๙
๒๕. นายปัญญา ถนอมรอด	พ.ศ. ๒๕๒๙-๒๕๓๐
๒๖. นายโนรี จันทรทรร	พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๑
๒๗. นายวรนาถ ภูมิถาวร	พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๓๒
๒๘. นายเกษม วีรวงศ์	พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๓๓
๒๙. นายพรเพชร วิชิตชลชัย	พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๓๕

ผู้พิพากษา ข้าราชการตุลาการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราวของศาลจังหวัด นครสวรรค์

ปัจจุบันศาลจังหวัดนครสวรรค์มีผู้พิพากษา จำนวน ๑๑ คน คือ

๑. นายพรเพชร วิชิตชลชัย	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
๒. นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง
๓. นายทรงศิลป์ ธรรมรัตน์	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง
๔. นายสันต์ เกียรติก่อ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง
๕. นายสุภกิจ กิตสัมบันท์	ผู้พิพากษา
๖. นายเอกชัย เหลี่ยมไพศาล	ผู้พิพากษา
๗. นายวันชัย ศศิโรจน์	ผู้พิพากษา
๘. นางพนมวรรณ ทองวิฑูโกมลย์	ผู้พิพากษา
๙. นายกอบกฤษณ์ จันทรเจริญ	ผู้พิพากษา
๑๐. นายชูศักดิ์ ทองวิฑูโกมลย์	ผู้พิพากษา
๑๑. นางศุภลักษณ์ พิชญะเวคิน	ผู้พิพากษา

ศาลจังหวัดนครสวรรค์มีข้าราชการตุลาการ จำนวน ๓๗ อัตรา ลูกจ้างประจำ ๗ อัตรา และลูกจ้างชั่วคราว ๖ อัตรา ผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าศาล คือ นายสนิท ชาญสวัสดิ์

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเป็นผู้รับผิดชอบงานราชการศาลจังหวัดนครสวรรค์ ทั้งงานด้านตุลาการและธุรการ มีอำนาจปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างทั้งหมดของศาลจังหวัดนครสวรรค์

เจ้าพ่อ-เจ้าแม่เมืองปากน้ำโพ และการแห่มังกรฉลองเทศกาลตรุษจีน

ปากน้ำโพ แต่เดิมคงเรียกว่า ปากน้ำไหล เพราะเกิดจากการรวมตัวของแม่น้ำ
ปิง วัง ยม น่าน ที่ไหลมาบรรจบกันที่หน้าศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์อันเป็นศาลศักดิ์สิทธิ์
ที่ชาวปากน้ำโพเคารพสักการะมากกว่า ๑๒๓ ปี จากหลักฐานระฆังที่ปรากฏอยู่ ณ ศาล
เจ้าพ่อเทพารักษ์ การคมนาคมในอดีตกาลจะต้องใช้ทางน้ำเป็นหลัก ซึ่งตำนานเล่า
กันว่า มีศาลเจ้าเล็ก ๆ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตรงข้ามกับหมู่บ้านตลาดปากน้ำโพ
ศาลเจ้าแห่งนี้คือศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ และศาลเจ้าแม่ทับทิม อันเป็นสถานสถิตของ
เจ้าพ่อเทพารักษ์ ที่ให้ความคุ้มครองในการเดินทางโดยสวัสดิภาพ และปกป้องภยัน-
ตรายต่าง ๆ เจ้าพ่อกวนอู เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ ให้ความเป็นสิริมงคลแก่ขุนนาง
ข้าราชการในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เจริญก้าวหน้า เจ้าแม่ทับทิมให้ความเป็นสิริ-
มงคลในโชคลาภ ความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทำมาค้าขึ้น เงินทองไหลมาเทมา และคุ้มครองการ
เดินทางทางน้ำ ตำนานของเจ้าแม่ทับทิมเล่ากันมาว่า นานมาแล้วในเมืองจีน มีภูเขา
สูงมากอยู่ลูกหนึ่งบนยอดเขาแห่งนี้ เจ้าของบ้านเลี้ยงสะใภ้ทาสไว้คนหนึ่งเป็นเด็กหญิง
วัย ๑๒ ปี เธอถูกซื้อมารับใช้เจ้าของบ้านด้วยราคาถูก แม่ผัวของเธอเป็นคนใจร้ายมาก
ชอบใช้ให้เธอทำงานหนักตลอดทั้งวัน ไม่ว่าจะตัดฟืน กวาดบ้าน ดักน้ำ หุงหาอาหาร

ทำงานบ้านตลอดทั้งวันก็ยังไม่วายถูกดุด่าทุบตี วันหนึ่งขณะที่สะใภ้ทาสลงเขาเพื่อหาบน้ำ เธอได้พบกับงูเขียวตัวหนึ่งนอนขดอยู่ข้างบ่อน้ำ มันถูกแดดเผาจนเกือบจะตายอยู่แล้ว ด้วยความสงสารเธอจึงจับงูเขียวตัวนั้นปล่อยลงในบ่อน้ำ หลังจากช่วยชีวิตงูเขียวเรียบร้อยแล้ว เธอจึงตักน้ำจนเต็มถังแล้วหาบน้ำขึ้นเขาเพื่อกลับบ้าน แต่เนื่องจากเดินขึ้นเขาเพียงอย่างเดียวก็ยากลำบากแล้ว นี่ต้องหาบน้ำอีกตั้งสองถัง จึงทำให้เธอพลาดและลื่นหกล้มในที่สุด หนูน้อยเสียใจมาก ร้องไห้โฮสุดที่จะระงับ เพราะเธอต้องถูกแม่ผัวใจร้ายทุบตีอย่างไม่ต้องสงสัย ขณะที่เธอยังร้องไห้อยู่ นั่นก็มีชายชราผมและหนวดเคราขาวโพลนเป็นสีเงินยวงเข้ามาหาเธอและสอบถามเธอเกี่ยวกับความช่วยเหลือ แต่เธอได้ตอบปฏิเสธเพราะเธอไม่รู้จักเขาผู้นั้น ชายชราจึงเล่าให้ฟังว่าตนเองคือพญานาคแห่งทะเลตงไห่ที่เป็นบิดาของงูเขียวตัวที่สาวน้อยช่วยชีวิตไว้ พญานาคจึงอยากที่จะตอบแทนคุณความดีที่เธอได้ช่วยเหลือลูกของตน แต่นางก็ยังปฏิเสธอยู่ดี และยังบอกอีกว่านางต้องรีบไปตักน้ำเพื่อให้แม่ผัวได้ใช้ดื่มกิน พญานาคจึงกล่าวว่า “ถ้าเช่นนั้นข้าจะมอบของขวัญพิเศษให้กับเจ้า เจ้าจงนำเชือกเส้นนี้สายไปมาบนปากถังน้ำจะเต็มถึงเอง จงสายไปทางซ้าย ๓ รอบ และหมุนทางขวา ๓ รอบ จำไว้ให้ดี” สะใภ้ทาสรู้สึกเหลือเชื่อจึงรับเชือกเส้นนั้นมาลองดู เธอสายเชือกไปทางซ้าย ๓ รอบ น้ำก็เต็มถึง และเธอสายเชือกมาทางขวา ๓ รอบ น้ำก็หยุดไหลทันที เธอรีบคุกเข่ากราบขอบคุณพญานาคเป็นการใหญ่ที่ทำให้เธอพ้นทุกข์จากการหาบน้ำที่แสนหนักอึ้งแล้วนับแต่บัดนั้นมาสะใภ้ทาสก็ไม่ต้องหาบน้ำอีกต่อไป นานวันเข้าแม่ผัวของเธอก็จับได้ว่าเธอมีวิชาเสกน้ำได้ อยู่มาวันหนึ่ง เมื่อสะใภ้ทาสออกไปทำงานนอกบ้าน แม่ผัวได้ไปขโมยเชือกพิเศษของเธอ ยายเฒ่าทดลองแกว่งเชือกไปมาบนปากโอ่ง ปรากฏว่าน้ำพุ่งออกมามากมาย จนกระทั่งเต็มโอ่งและไหลล้นออกมาข้างนอก ยายเฒ่าตกใจมากเพราะไม่รู้ว่าจะหยุดอย่างไร เธอคิดในใจว่าน้ำคงท่วมแน่นอน เธอจึงทิ้งเชือกเพื่อเอาตัวรอดทันที เมื่อสะใภ้ทาสกลับมาถึงบ้าน เธอเห็นน้ำเจิ่งนองเต็มบ้านแต่เชือกพิเศษหายไปแล้ว เธอจึงรีบแก้ไขด้วยการนั่งทับปากโอ่งทันที น้ำก็หยุดไหลทันที แต่ด้วยกระแสน้ำแรงมาก น้ำได้พัดโอบไถ้นั้นลอยละลือลงจากเขาอย่างรวดเร็ว สะใภ้ทาสจึงถูกสายน้ำพัดพาไปด้วย ชาวบ้านต่างระลึกรถึงบุญคุณของสะใภ้ทาสที่ช่วยหยุดอุทกภัยครั้งนั้น จึงพากันเรียกว่า “เจ้าแม่แห่งสายน้ำ” และพากันสร้างศาลเพื่อสักการบูชา ซึ่งคนจีนมักเรียกกันว่า “จู๋บ่อเนี้ย” คนไทยรู้จักในนามของ “เจ้าแม่ทับทิม” ส่วนเจ้าแม่สวรรณค์ให้ความเป็นสิริมงคลแก่บุคคลทั่วไป

เมื่อประมาณ ๗๐ ปีล่วงมาแล้ว ได้เกิดโรคห่า (อหิวาตกโรค) ระบาดทั่วปากน้ำโพ ผู้คนล้มตายและป่วยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากวิวัฒนาการทางการแพทย์ยังไม่เจริญเท่าปัจจุบัน ชาวบ้านจึงต้องหาที่พึ่งทางใจ ด้วยการบนบานศาลกล่าวต่อเจ้าพ่อ

เทพารักษ์ และเจ้าแม่ทับทิมที่ศักดิ์สิทธิ์ให้दनพ้นภัยจากโรคภัย และได้ทำการเชิญเจ้าเข้าทรงมาทำพิธีรักษาโดยการเขียนธูปหรือกระดาศยันต์ แล้วนำไปเผาไฟใส่น้ำดื่มกิน เป็นที่มหัศจรรย์ยิ่งนัก ปรากฏว่าโรคห่าที่ระบาดอยู่นั้นได้หยุดระบาดและผู้ป่วยก็หายป่วยเป็นปลิดทิ้ง จนเป็นที่เลื่องลือถึงความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ไปทั่วสารทิศ เมื่อถึงช่วงตรุษจีนชาวลาดปากน้ำโพจะร่วมใจกันแสดงกตเวทิตา โดยจัดงานเฉลิมฉลองเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ด้วยการมีการแสดงงิ้ว การละเล่นต่าง ๆ ถวายแด่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่พร้อมเครื่องเซ่นไหว้ต่าง ๆ ตามศรัทธา โดยเฉพาะในวันชิวสี่ ชาวลาดปากน้ำโพจะอัญเชิญเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ทั้ง ๔ พร้อมมองครักษ์แห่ไปรอบตลาดเพื่อให้ชาวบ้านกราบไหว้บูชากันอย่างทั่วถึงจนเป็นประเพณีสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

จากขบวนแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ที่มีเพียงเสือไหลล่า ม้องหรือผ่าง สาวงามถือศาสตราวุธและสาวงามถือธงหรือเชียวเปีย ก็ได้พัฒนาขบวนแห่เพิ่มขึ้นมาทุกปี จนปัจจุบันมีมากกว่า ๑๐ ขบวน โดยแต่ละปีขบวนแห่จะประกอบไปด้วยขบวนสิงโตวางดั่งหรือสิงโตก่อวงชีว อันเป็นการละเล่นของชาวจีนกวางดั่งในตลาดปากน้ำโพที่ใช้สัญลักษณ์ของสิงโตแทนความหมายการอวยพรให้โชคดีมีชัยเป็นสิริมงคลให้ทำมาค้าขายเจริญรุ่งเรือง

ขบวนสิงโตซากกา (จีนแคะ) อันเป็นการแสดงของชาวจีนแคะในตลาดปากน้ำโพด้วยกลองและเครื่องประกอบดนตรีที่เสียงระร่ำในการอวยพรต้อนรับปีใหม่ของชาวจีน

ขบวนเสือไหลล่า อันเป็นตำนานเรื่องสั้นที่เป็นการต่อสู้ระหว่างชายหนุ่มที่เข้าไปในป่าเผชิญหน้ากับเสือชนิดตัวต่อตัวและเกิดการต่อสู้กันขึ้นโดยใช้อาวุธประจำตัวจนชายหนุ่มบรรพบุรุษของชาวลีไหลล่าในปัจจุบันได้รับชัยชนะในที่สุด ซึ่งขบวนดังกล่าวมีการต่อสู้ระหว่างคนกับเสือด้วยอาวุธจีนโบราณประเภทกระบี่ กระบอง เช่น โล่ สามง่าม ไม้พลอง กระบอง มีดคู่ และมวยจีน

ขบวนรำถั่ว ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชาวจีนไหหลำนครสวรรค์ ที่ฝึกหัดเด็กผู้หญิงเล็ก ๆ ให้รู้จักการรำรำถั่วเงินไปกับขบวนเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ โดยแบ่งเด็ก ๆ เป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน ด้วยเครื่องแต่งกายที่สวยงามพร้อมช่อดอกไม้ปักประดับผม และลีลาการรำรำให้สอดคล้องกับทำนองเครื่องดนตรีจีนบรรเลงเพลง “ฮูลีววง” เด็กคนแรกรำรำทำให้เกิดจังหวะที่ใช้วิธีเคาะตะเกียบกับจาน อีกคนใช้ลีลาเขย่าลำไม้ไผ่ซึ่งมีเสียงกังวานดัง “กรังกรัง” เด็กคนที่สามรำรำตามจังหวะลีลาการกระทบของถ้วยตะไลเล็ก ๆ ซ้อนกัน在手แต่ละข้าง ซึ่งเป็นการผสมผสานที่เพียบพร้อมและไพเราะเพราะพริ้ง

ขบวนสาวงามถือธง (เขี้ยวเปี้ย) ประกอบด้วยสาวงามในตลาดปากน้ำโพที่แต่งชุดที่เพ้าด้วยผ้าสีสวยสดงดงาม พร้อมทั้งถือธงผ้าแพรที่ปักข้อความประเภทโคลงฉันท์ คำอวยพร ที่เป็นสิริมงคลต่าง ๆ

ขบวนมังกรทอง ชาวจีนนับถือมังกรเป็นเทพเจ้าองค์หนึ่ง เพราะเชื่อว่าโดยธรรมชาติของมังกรเป็นสัตว์ในเทพนิยายที่ดุร้าย แต่เป็นผู้บันดาลคุณประโยชน์อย่างมากแก่มนุษย์ เช่น ทำให้มีฤดูต่าง ๆ บันดาลให้เกิดฝน ลม และไฟ จึงนำมาร่วมขบวนแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ตั้งแต่ปี ๒๕๐๖ มังกรเกิดจากการรวมตัวของสัตว์ ๗ ชนิด คือ หัวเป็นม้า ตัวเป็นงู ขาเป็นเหยี่ยว เขาเป็นกวาง จมูกเป็นไก่ หางเป็นปลา และแก้มเป็นสิงโต มาผสมผสานกัน มังกรทองเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ลำตัวยาวถึง ๕๖ เมตร ผู้แสดงประมาณ ๑๗๐ คน ที่สามารถโชว์ลีลาการไต่เสาพ่นน้ำ พ่นไฟ อย่างสวยงาม จนเป็นที่เลื่องลือไปทั่วเอเชีย

ขบวนนางฟ้าและเจ้าแม่กวนอิม คณะกรรมการจัดงานจะต้องสรรหาสาวงาม เพื่อมาเป็นสัญลักษณ์ของเจ้าแม่กวนอิมด้วยการคัดเลือกสาวสวยและบริสุทธิ์ รวมทั้งผู้แสดงเป็นนางฟ้าที่จะต้องฝึกหัดรำรำพัดหรือโปรยดอกไม้ เพื่อเป็นการอวยพรแก่ผู้ชมโดยทั่วไป

ขบวนเองกopheบู เป็นตำนานเล่าสืบทอดกันมาว่า บุรุษหนุ่มชื่อ ช่งก้ง ที่กล้าหาญ มีความเฉลียวฉลาดหลักแหลม ได้ตั้งตนเป็นหัวหน้ากองโจรที่เขาสหทัยธานี ด้วยการปล้นสะดมเฉพาะขุนนางกังฉินและเจ้าที่ดินหน้าเลือดที่ขูดรีด ข่มเหงชาวบ้านทั่วไป เมื่อปล้นทรัพย์สินได้แล้วก็จะนำมาแจกจ่ายให้กับชาวบ้านผู้ยากจน คล้าย ๆ กับ โรบินฮูดของอังกฤษ ขบวนเองกopheบูถือกำเนิดเป็นการละเล่นพื้นเมืองของอำเภอไผ่เจียง มณฑลกว่างตุง ประเทศจีน ผู้แสดงมีประมาณ ๑๐๘ คน ทาหน้าแต่ละคนไม่เหมือนกัน อุปกรณ์ประกอบด้วย การใช้ไม้กลึงยาวประมาณ ๑ ศอก ๑ คืบ ควางกระทบกันให้เข้ากับจังหวะกลอง ฉาบ แฉ ที่อึกทีกโดยแบ่งเป็นสองแถว มีหัวหน้าชูธงเป็นอาวุธฟันสลับไปมาแทนการควงไม้ และจะมีการแสดงพะบูหรือการต่อสู้ของลูกผู้ชายที่ใช้อาวุธจินโบราณประเภทกระบี่ กระบอง เช่น ดาบ กระบี่ กระบอง พลอง สามง่าม โล่ เช่น ทั้งประเภทพื้นดินและโลดโผน

ขบวนสิงโตคู่กวางเจา เป็นการแสดงของสิงโตกวางเจาที่ให้ความสวยงามโลดโผน ด้วยอุปกรณ์การเล่นที่สูงและความน่ารักของลูกน้อย ๒ ตัว อันเป็นที่ประทับใจแก่ผู้ชมตลอดเวลา

นอกจากขบวนดังกล่าวแล้ว ยังมีขบวนจากหน่วยราชการ สถาบันการศึกษา ชมรม สมาคมต่าง ๆ ได้ร่วมมือร่วมใจแสดงพลังเพื่อความสามัคคี ความกตเวทิตาของชาวตลาดปากน้ำโพที่มีต่อเจ้าพ่อ-เจ้าแม่มาตราบเท่าทุกวันนี้ **ซินเจียยู่อี่ ซินนี้ ฮวดไช้**

รายนามผู้บริจาคเงินสร้างอนุสาวรีย์ฯ

๑. ดร.ถาวร - คุณสำเนา นิโรจน์	๒๐,๐๐๐ บาท
๒. ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน	๑๐,๐๐๐ บาท
๓. คุณชัชชัย สุเมธโชติเมธา	๑๐,๐๐๐ บาท
๔. คุณอนันต์ บุรพาชีพ	๑๐,๐๐๐ บาท
๕. คุณอรรถเดช ดุลยฤทธิ์	๑๐,๐๐๐ บาท
๖. คุณวีระชัย กীরกิตติวาทย์	๑๐,๐๐๐ บาท
๗. คุณจรรยา - คุณทภัย ศิริวิริยะกุล	๑๐,๐๐๐ บาท
๘. คุณแสวง - คุณบรรจบ สุริต	๑๐,๐๐๐ บาท
๙. คุณประธาน ภัทรประสิทธิ์	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๐. ศูนย์รามคำแหงนครสวรรค์	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๑. คุณโพธิ์ เนื่องนุช	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ชมรมธนาคารจังหวัดนครสวรรค์	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๓. คุณชาญ ห้าง เค.ซี.เทรตดิง	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๔. คุณมนตรี เพ็ชรอินทร์	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๕. คุณเจริญศรี กตาทิพนธ์	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๖. คุณบุญญ์ นิโรจน์	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๗. คุณเอี้ยวเตีย แซ่ตั้ง	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๘. คุณไพศาล การุณรังษี	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๙. คุณวิไล กาญจนนิรันดร์	๑๐,๐๐๐ บาท
๒๐. คุณวสันต์ ภูมิวนิชชา	๑๐,๐๐๐ บาท
๒๑. บ.เสริมแสง จำกัด	๕,๐๐๐ บาท
๒๒. สมาคมนิสิตเก่าจุฬาย นครสวรรค์	๕,๐๐๐ บาท
๒๓. นพ.อดิศร - พญ.สุรางค์รัตน์ วรธนะภูติ	๕,๐๐๐ บาท
๒๔. บ.วิถิเทพสรรพสินค้า จำกัด	๕,๐๐๐ บาท
๒๕. คุณชูศักดิ์ - คุณพนมวรรณ ทองวิฑูโกมลย์	๔,๐๐๐ บาท
๒๖. คุณเชียร เพ็ญประดับพร	๔,๐๐๐ บาท
๒๗. คุณบุญเลิศ ธารทองวงศ์	๔,๐๐๐ บาท
๒๘. คุณวิไล เลาสุขศรี	๔,๐๐๐ บาท
๒๙. คุณสรเสรีญ นภาพร	๔,๐๐๐ บาท

๓๐. คุณประธาน ดวงรัตน์	๔,๐๐๐ บาท
๓๑. คุณนริศรา วัชรโกคิน	๔,๐๐๐ บาท
๓๒. คุณสมชาย - คุณเพ็ญจันทร์ วิบูลย์วัฒนกิจ	๔,๐๐๐ บาท
๓๓. คุณศิริราณี สุทธพงศ์	๔,๐๐๐ บาท
๓๔. คุณสุทธิ ส่องตระกูล	๓,๐๐๐ บาท
๓๕. คุณไพศาล ดาราพงศ์สถาพร	๓,๐๐๐ บาท
๓๖. คุณฉลัด ศิริภาพ	๓,๐๐๐ บาท
๓๗. โรงงานชลประทานซีเมนต์ อ.ตากลี	๓,๐๐๐ บาท
๓๘. คุณนิยม เดติวัฒน์	๓,๐๐๐ บาท
๓๙. นพ.พรชัย สัตยาประเสริฐ	๒,๑๐๐ บาท
๔๐. คุณศิริพงษ์ วงศ์ศิระวิลาส	๒,๑๐๐ บาท
๔๑. คุณสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์	๒,๑๐๐ บาท
๔๒. คุณกรรทอง ฉัตรมานพ	๒,๐๐๐ บาท
๔๓. ท่านยงยุทธ เลอลภ	๒,๐๐๐ บาท
๔๔. คุณพิเชษฐ์ เชื่อมวราศาสตร์	๒,๐๐๐ บาท
๔๕. คุณน้อย เพ็ชรประดิษฐ์	๒,๐๐๐ บาท
๔๖. คุณวิชาญ อรรณพไกรสร	๒,๐๐๐ บาท
๔๗. คุณติเรก ดันศรีวรรณ	๒,๐๐๐ บาท
๔๘. คุณสุเทพ คบคงสันติ	๒,๐๐๐ บาท
๔๙. มูลนิธิปากน้ำโพประชาชนเคราะห์	๒,๐๐๐ บาท
๕๐. คุณลัดดาวัลย์ พฤกษ์วัน	๒,๐๐๐ บาท
๕๑. คุณโสภณ เครือไวยสุวรรณ	๒,๐๐๐ บาท
๕๒. คุณสุพจน์ ประไพตระกูล	๒,๐๐๐ บาท
๕๓. คุณวีระ ประเสริฐทรัพย์	๒,๐๐๐ บาท
๕๔. มูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ	๒,๐๐๐ บาท
๕๕. สภ.อ.พยุหะคีรี	๒,๐๐๐ บาท
๕๖. คุณหงษ์ สุขศรีวิชัยโชค	๒,๐๐๐ บาท
๕๗. คุณวรวิมล เสาวภาคย์ภูมิธ	๒,๐๐๐ บาท
๕๘. สมาคมไผ่เลี้ยง นครสวรรค์	๒,๐๐๐ บาท
๕๙. มูลนิธินครสวรรค์คุณธรรมสงเคราะห์	๒,๐๐๐ บาท
๖๐. คุณประยูร ทัพทัน	๒,๐๐๐ บาท
๖๑. สภ.อ.โกรกพระ	๒,๐๐๐ บาท

๖๒. คุณอวยชัย วัฒนศิลป์	๒,๐๐๐ บาท
๖๓. คุณโสภณ วีระเศรษฐกุล	๒,๐๐๐ บาท
๖๔. พ.ต.ท.สำเภา วาติบุญเรือง	๒,๐๐๐ บาท
๖๕. คุณเยี่ยม คุณาวงค์	๒,๐๐๐ บาท
๖๖. คุณสวัสดิ์ พวงสมบัติ	๒,๐๐๐ บาท
๖๗. คุณดำริ เหลืองวิเศษการ	๒,๐๐๐ บาท
๖๘. คุณมยุรี ตุงคะเดชะ	๒,๐๐๐ บาท
๖๙. คุณวอ สระแก้ว	๒,๐๐๐ บาท
๗๐. คุณหทัยรัตน์ หวังชื้อกุล	๒,๐๐๐ บาท
๗๑. คุณสุปรีชา ศุภรวงศ์	๒,๐๐๐ บาท
๗๒. พ.ต.ท.เต็มพร โชติวรรณ	๒,๐๐๐ บาท
๗๓. คุณดำริ เศรษฐสมภพ	๒,๐๐๐ บาท
๗๔. นายกสมาคมศิษย์เก่าตงฮั่ว	๒,๐๐๐ บาท
๗๕. ชมรมหมี่ไฉว ปากน้ำโพ	๒,๐๐๐ บาท
๗๖. คุณยิ่งพรรณ มิ่งเมือง	๒,๐๐๐ บาท
๗๗. คุณวีระวุฒิ พงศ์สุทธิยากร	๒,๐๐๐ บาท
๗๘. คุณจิตรนภา ชำนาญโลหะวนิช	๒,๐๐๐ บาท
๗๙. คุณสมพงษ์ พงศ์สุทธิยากร	๒,๐๐๐ บาท
๘๐. คุณสุรกิจ งามวัฒนาเจริญ	๒,๐๐๐ บาท
๘๑. สมาคมตระกูลลิ้มแห่งประเทศไทย สาขานครสวรรค์	๒,๐๐๐ บาท
๘๒. พ.ต.ท.พงศ์นคร ทาระบุตร	๒,๐๐๐ บาท
๘๓. สมาคมจีนเตี้ยอัน สาขานครสวรรค์	๒,๐๐๐ บาท
๘๔. คุณอารีย์ เลิศพิริยะสุวัฒน์	๒,๐๐๐ บาท
๘๕. คุณจันทร์ฉาย นาคะภากร	๒,๐๐๐ บาท
๘๖. คุณทองเต็ม ฉัตรชัยการ	๒,๐๐๐ บาท
๘๗. พ.ต.อ.สุรพล สังขกร	๒,๐๐๐ บาท
๘๘. คุณเกรียง สุนทรีโกศล	๒,๐๐๐ บาท
๘๙. คุณวันชัย ภมรพิบูลย์	๒,๐๐๐ บาท
๙๐. คุณตั้ง แซ่ย่า ประธานบริหารศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์	๒,๐๐๐ บาท
๙๑. คุณเจริญ พรปิยะรัตน์	๒,๐๐๐ บาท
๙๒. คุณวาสนา อัครานุรักษ์	๒,๐๐๐ บาท
๙๓. สมาคมส่งเสริมดนตรีปากน้ำโพ	๒,๐๐๐ บาท

๙๔. ชมรมเชากบ ๒๖ นครสวรรค์	๒,๐๐๐ บาท
๙๕. คณะกรรมการเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ๒๕๓๔-๒๕๓๕	๒,๐๐๐ บาท
๙๖. คุณนนท์ พคยาภรณ์	๒,๐๐๐ บาท
๙๗. โรงงานเจ้าพระยาอุตสาหกรรม	๒,๐๐๐ บาท
๙๘. พ.ต.ท.ธรรมบุญ มหาภณานนท์	๒,๐๐๐ บาท
๙๙. คุณเอษา วิชิตชลชัย	๒,๐๐๐ บาท
๑๐๐. คุณวิสิทธิ์ ส่งวัฒนา	๒,๐๐๐ บาท
๑๐๑. คุณสมเกียรติ แสนทวีสุข	๒,๐๐๐ บาท
๑๐๒. รตอ.บุญเยี่ยม - คุณสำเภา เสมอพันธ์	๒,๐๐๐ บาท
๑๐๓. คุณภาสกร ญาณสุธี	๒,๐๐๐ บาท
๑๐๔. ศาลเยาวชนและครอบครัว จ.เชียงใหม่	๑,๐๐๐ บาท
๑๐๕. สภอ.ลาดยาว	๑,๐๐๐ บาท
๑๐๖. ชมรมอะไหล่ นครสวรรค์	๑,๐๐๐ บาท
๑๐๗. คุณศิริชัย ททรัพย์บุญรอด	๑,๐๐๐ บาท
๑๐๘. คุณประสาท มณีธวัช	๑,๐๐๐ บาท
๑๐๙. คณะข้าราชการสถานพินิจ นครสวรรค์	๗๐๐ บาท
๑๑๐. คณะนายทหารพระธรรมนูญ มณฑลทหารบกที่ ๓๑	๖๐๙ บาท
๑๑๑. คุณวสันต์ ชิวสิทธิ์รุ่งเรือง	๖๐๐ บาท
๑๑๒. คุณสมบูรณ์ สุทธิกุล	๕๐๐ บาท
๑๑๓. คุณธวัชชัย ชัยมงคลตระกูล	๕๐๐ บาท
๑๑๔. คุณเกียรติศักดิ์ วรวิทย์รัตนกุล	๕๐๐ บาท
๑๑๕. คุณธาดา กฤตยบวร	๕๐๐ บาท
๑๑๖. คุณสุทัศน์ ภัทรวรกุลวงศ์	๕๐๐ บาท
๑๑๗. คุณเอกชัย เหลี่ยมไพศาล	๕๐๐ บาท
๑๑๘. คุณลำยอง วรอินทร์	๕๐๐ บาท
๑๑๙. คุณบรรจง เลือดทหาร - คุณชุติมา พรหมมารักษ์	๕๐๐ บาท
๑๒๐. ศาลแขวงเชียงใหม่	๕๐๐ บาท
๑๒๑. ด.ช.กัณฑ์ เกียรติทอง	๓๐๐ บาท
๑๒๒. ด.ญ.สิริเกศ เกียรติทอง	๓๐๐ บาท
๑๒๓. คุณอำนาจ รอดรังนก	๒๐๐ บาท
๑๒๔. คุณอมร ทองศรี	๒๐๐ บาท
๑๒๕. คุณสมพร อึ้งเกษม	๒๐๐ บาท

๑๒๖. คุณภักดี บุษยบุตร	๒๐๐ บาท
๑๒๗. คุณพรสวัสดิ์ บุญยิ่ง	๒๐๐ บาท
๑๒๘. คุณดำรงฤทธิ์ ศรีนาราง	๒๐๐ บาท
๑๒๙. คุณสาคร แดงพรม	๒๐๐ บาท
๑๓๐. คุณปริญญา จุลพันธ์ทอง	๒๐๐ บาท
๑๓๑. คุณสมชาย รัตนมณีพันธ์	๒๐๐ บาท

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ตามลยธรรม
(www.library.coi.go.th)

รายนามผู้บริจาคเพิ่มเติม

๑. คุณประพจน์ เกษพานิช	๑๐,๐๐๐ บาท
๒. คุณพูนง ทองสุริยาพงศ์	๑๐,๐๐๐ บาท
๓. ร้านไฟโรจน์ยานยนต์	๑๐,๐๐๐ บาท
๔. โรงงานนครสวรรค์คอนกรีต (คุณสมาน โพธิ์คก)	๑๐,๐๐๐ บาท
๕. คุณชัย เลิศพิริยสุวัฒน์	๑๐,๐๐๐ บาท
๖. คณะอัยการจังหวัดนครสวรรค์	๑๐,๐๐๐ บาท
๗. คุณเชิดชัย ชรรณวิบูลย์ศรี	๑๐,๐๐๐ บาท
๘. คณะผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชน ฯ	๑๐,๐๐๐ บาท
๙. ชมรมธรรมศาสตร์นครสวรรค์	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๐. คุณวสันต์ ผสมสุทธิสิน	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๑. บริษัทกิจไพศาลค้าไม้	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๒. คุณบงยุทธ นพเกตุ	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๓. คุณอรรรถพ โฆษิตสกุล	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๔. คุณศิริชัย ทั้งวิริยะ	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๕. คุณเชิดชัย แสงบัวแก้ว	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๖. คุณอริสรา รอดศิริ	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๗. บริษัทสุราษฎร์ยามนคร จำกัด	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๘. คุณธนิกวร โพธิ์เนียร	๑๐,๐๐๐ บาท
๑๙. คุณอารีย์ เลิศพิริยสุวัฒน์	๑๐,๐๐๐ บาท
๒๐. คุณณวิธ เนตรประจักษ์	๑๐,๐๐๐ บาท
๒๑. คุณไมตรี เพ็ชรอินทร์	๑๐,๐๐๐ บาท
๒๒. นางหุ่นส่วนจำกัด ส. เสนีย์ยนต์	๑๐,๐๐๐ บาท
๒๓. คุณธีระวัฒน์ ศิริวันสาธิต	๑๐,๐๐๐ บาท
๒๔. อาจารย์สุรีย์ - โสภิต ล.สุภาพันท์	๑๐,๐๐๐ บาท
๒๕. คุณวิไล เลาสุขศรี	๑๐,๐๐๐ บาท
๒๖. มูลนิธิจันทร์ - เสงี่ยม วิจิตชลชัย	๑๐,๐๐๐ บาท
๒๗. บริษัทรัตนเกษะ จำกัด	๑๐,๐๐๐ บาท

๒๘. กองมรดกขุนทิพย์บุรารักษ์	๕,๐๐๐	บาท
๒๙. คุณชรินทร์ - ศุภลักษณ์ พิษณุเวคิน	๒,๒๐๐	บาท
๓๐. พ.ต.ท.สาทิศ บางสมบุญ ร.ต.อ.วิเชิต ศรีไชยวาน ร.ต.ท.ชัชชัย เจริญสุขรุ่งเรือง	๒,๐๐๐	บาท
๓๑. คุณเชิดศักดิ์ ทิพวิมลรัตนชัย	๒,๐๐๐	บาท
๓๒. คุณมานิตย์ เขียวสนวน	๒,๐๐๐	บาท
๓๓. คุณธีรชัย (อ้อโศทวารค์)	๒,๐๐๐	บาท
๓๔. คุณพรชัย วิโรจนนกล	๒,๐๐๐	บาท
๓๕. คุณณรินทร์ วงศ์ไทย	๒,๐๐๐	บาท
๓๖. สิทธิวิรัชธรรม	๒,๐๐๐	บาท
๓๗. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	๒,๐๐๐	บาท
๓๘. คุณสมภพ จรรยาพิสุทธิ์	๒,๐๐๐	บาท
๓๙. คุณกาญจนา บุณยารัมภ์	๒,๐๐๐	บาท
๔๐. สมาคมมาศคา และสมาคมพศอาภาเภสัชยา	๒,๐๐๐	บาท
๔๑. คุณวิชาน - คุณเต๋ียง เสงี่ยมวรกุล	๑,๐๐๐	บาท
๔๒. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครสวรรค์	๑,๐๐๐	บาท
๔๓. บริษัทไคโยคานนครสวรรค์ (๑๕๕๑) จำกัด	๑,๐๐๐	บาท
๔๔. คุณสุวิทย์ สุ่มพงษ์นิชัย	๕๐๐	บาท
๔๕. ก.ช.สุธีรณ สุ่มพงษ์นิชัย	๕๐๐	บาท
๔๖. คุณมั่งอรร สกลวิทยานนท์	๕๐๐	บาท
๔๗. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๓๐๐	บาท
๔๘. คุณวิทยา จินคากรณ์	๓๐๐	บาท
๔๙. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒๐๐	บาท
๕๐. คุณไพโรจน์ เขียวชัยภูมิ	๒๐๐	บาท
๕๑. คุณประภาส สงาทอง	๑๐๐	บาท
๕๒. คุณเกรียงไกร วุฒิสวัสดิ์	๑๐๐	บาท
๕๓. พนักงานธนาคารนครหลวงไทย จำกัด สาขาตาก	๑๒๐	บาท

กองทุนวันรพี

ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคเงิน
เข้ากองทุนวันรพี ศาลจังหวัดนครสวรรค์
โครงการอาหารกลางวันผู้ต้องขัง

“เพื่อจัดซื้ออาหารกลางวันให้แก่ผู้ต้องขังที่ไม่มีญาติมาเยี่ยม
ในวันที่ศาลพิจารณาคดี ซึ่งเป็นการทำทานแก่ผู้ต้องขังที่ยากไร้
อันจะมีผลให้ผู้กระทำความรู้สึกที่ดีต่อสังคม
และมีความอบอุ่นใจ ไม่คิดก้าวร้าวต่อสังคม
เพื่อจะได้ประพฤติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป”

ผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคได้ที่
รองจำศาลฝ่ายประชาสัมพันธ์ ศาลจังหวัดนครสวรรค์
ทุกวัน ในเวลาราชการ

อาคารเรียนรวม

คณะผู้บริหารและคณาจารย์